

בחדר הקטן שררה עירובייה. מפות שול- חן היו מושלכות על הארץ בין ארגוני קרטון בהם נארוו כלי חרטינה. כמה שול- חנות ניצבו בפניה זה על גב זה, נשענו על ארונות קיר שלא הכילו כלום.

על מיטה קטנה, שלידה ניצב שולחן ועליו כוס מים וכמה גלילות — ישב אדם בריא גוף וממושקף, ששערותיו שהלבינו התמזגו עם חליפת-הטבחים שלבש, תמך ראשו ב' ידיו.

קשה היה האמין שאיש זה היה, עד לפני ימים מספר, אחת הדמויות המכובדות והאהודות ביותר בעיר הקייט נתניה. כי האיש אשר חלש משך שנים על אחד מבתי הקפה הפורחים ביותר של העיר, ישב עתה בחדרו, בקומה השנייה של בית הקפה אנטוורפיה, הביט ביאוש כיצד אנשים זרים נוהגים בעסקו כבשלהם.

אולם, להם היתה הצדקה לכך. כי לפחות למאה איש מתושביה של העיר הקטנה, היה חלק ישיר בשערוריה הכספית שפקדה השבוע את נתניה.

המהפך לקונדיטוריה. תושביה ה' ותקיים של נתניה זוכרים, באור אחר ל' גמרי את שנותיו הראשונות של וילי רפ' פורט (57) בעיר.

רפפורט, יליד וינה, הגיע ארצה במבליה ע, סיפון אלטונה, ולאחר תקופה קצרה בה עבד כפועל פרדסים באבן-יהודה, השתקע בנתניה יחד עם אשתו ובניו שהגיעו שנה אחריו.

אולם בעל בית-חרושת למעילי-גשם ב' אנטוורפן, לא חלם מעולם להיות פועל שחור. בעזרת אשתו, אשר הוריה שהגיעו עמה ארצה, היו בעלי קונדיטוריה בבלגיה, קנה חנות ברחוב הרצל, פתח בה קונדי- טוריה, לה קרא על-שם עיר מגוריו הקו- דמת, אנטוורפיה.

עד מהרה יצא שמעה של החנות בכל העיר. בתקופת הצנע היו תורים ארוכים מודנבים ליד פיתחה, ועסקיו של רפפורט הלכו ופרחו. כעבור זמן קצר הפך את המקום לבית-קפה והמקום הייתה מרכז פנישות לאנשי עסקים ומתווכים למיניהם.

מרוצה מהצלחתו, החליט רפפורט להרחיב ולהגדיל את עסקו. הוא רכש חנות נוספת ליד החנות הקיימת, תיכנן לפתוח בה קונדיטוריה חדשה.

אמון בלתי מוסייג. לשם כך היו דרושים לו כספים נוספים. אולם בעיה זו נפתרה ביתר קלות מאשר ציפה הוא עצמו. האמון שרכשו התושבים לו ולכשרונו ה' מסחרי, היה בלתי מוסייג. אנשי שקיבלו באותו זמן פיצויים מגרמניה, או שסתם הצטבר בחשבון הבנק שלהם כסום רציני, מיהרו להפקידו בידיו של רפפורט מתוך אמונה כי הוא יוחזר להם בתוספת אחוזים ניכרים.

רפפורט עצמו לקח את הסכומים, שהצ' טברו או 15 אלף לירות, פתח את ה' קונדיטוריה החדשה.

אולם עם האקליה, גבר גם התאבון. משגילה את האפשרויות הרבות הטמונות באמון שרווחות לו הבריות, החליט איש העסקים להמשיך וללדת כספים על מנת לפתח את עסקיו.

הוא אסף כמה עשרות אלפי לירות נוס' פות, פתח ברחוב סמוך מאפייה מיוחדת לעוגות, במסך לה הקים חנות נוספת שבה נמכרה תוצרת המאפייה בסיטונות.

הושבי נתניה היו אחוזי התפעלות ו' הערצה לאיש העסקים המצלחת. כדי להגדיל את מידת הפופולריות שלו, החל רפפורט במבצעי נדבות מיוחדים. הוא חילק מיל' גות לילדי עניים, בנה בית כנסת, רכש תל' בושט ספורט לקבוצת בית'ר המקומית, חילק מתנות-סעד לנוקיים.

גם מעצמו לא חסך את הנאות העולם ולפני כשנה יצא לטיול של ארבע חודשים לארצות-הברית כשהוא מבקר, בדרך חזרתו, בשוויצריה, בלגיה וצרפת.

כאשר חזר רפפורט מטיולו זה, החליט להגשים את המבצע אותו תיכנן עוד זמן רב קודם: להפוך את בית הקפה שלו למסעדת פאר כשרה, שתהווה מרכז למשיכת תיירים בעונות הקיט.

הטבח אשם. אלא שכאן החלו גלגלי הפיתוח לחרוק, הטבח, אותו החל רפפורט להעסיק לפי חזונו, נאלץ להשאר מבוטל, מאחר שחודש לאחר תחילת השיפורים, הופ' סקה הבניה מחוסר רישיון מתאים, חודשה (המשך בעמוד 18)

מעולם לא סער עולם התרבות בישראל כמו השבוע סביב

גומלינים את

גמלינו

אותם, אלא בגלל הבמה שעליה נאמרו וה' גורמת לכך שאמתי-המידה תהיה משתבשת. ... אין הוא (המבקר) פטור מן המיני מום של דרך-ארץ ונימוס, אפילו בניסוח ובסיוג-הכתיבה של דברי ביקורת שלי ליים... אין מעמדו מקנה לו, לאותו מב' קר, את הוכחת לאותה שחצנות ויהירות בלתי מרוסנת... עם זאת אין להימלט מן הרושם, כי במקרים מסויימים יודע או' תו מבקר נימוס מהו. נדמה שחשבונו איתו ויש אנשי תיאטרון מסויימים שהוא נזהר מאוד מלפגוע בהם בשל מניעים הראויים אולי לניתוח.

יתר על כן, נדמה שיש אנשי תיאטרון מסויימים הנהנים אצלו לא בלבד מז' כות הסיגנון המאר' זן והמנומס, אלא גם מזכות חסינות מסויימת בנוגע ל' עצם תוכנם של דב' רי הביקורת.

... אותה יהירות באה לביטוי לא רק בניסוח של דבריה' ביקורת על אמנים. מפעם לפעם אנו קוראים, למשל, מ' על גבי העתון, כי

פלוטקין

בהצגה פלונית השתעמם ד'ר גמזו, פיהק או נימנם. להצהרות אוטוביוגרפיות אלה על מידת העירנות הגופנית של המבקר נז' דעת חשיבות בשביל מי שיבוא איפעם לכתוב את תולדות חייו... אך דרושה מידה רבה של יהירות כדי להניח שיש בהם עניין לקהל הרחב.

כאשר מחפשים את מקור יהירותו זו, נדמה כי אולי לא רק בו האשם, אלא יותר מכל, בניסוח ובאנשים אשר הפכוהו ב' שנים האחרונות לא רק למומחה מוסמך, מטעם שלטונות ומוסדות ברוב ענפי ה' אמנות בישראל, אלא גם לבעל כוח שליטה מוסדי ניכר באחדים מהם... רבים מבין אמני ישראל תוהים מכבר על פשר התופ' עה הציבורית המזוהה והחמורה הזאת. ש' מא הגיע הזמן שיתנו עליה דעתם גם ה' המכתירים!

ד'ר גמזו לא היה מבקר התיאטרון היחיד שראה בפונדק הרוחות של אלתרמן כשולן בימתי ואמנותי. מה הביא את התיאטרון הקאמרי להסתער דחקא עליו ודחקא בשל ביקורתו על מחזהו של אלתרמן? הסביר מנהל הקאמרי, ישעיהו ויינברג:

„אני סבור שמתר לכל מבקר, כולל חיים גמזו, לומר עלינו ועל כל תיאטרון אחר ככל העולה על דעתו. אבל באותה מידה מותר לכל תיאטרון לומר מה הוא חושב על ה' ד'ר גמזו ועל כל מבקר אחר.

„איני מקבל את הטאבו שהטילו על ביקורת התיאטרון בארץ. לדעתי דין ביקורת תיאטרון כ' דין ביקורת ספרו' תית, וכשם שא לא מוצאים פגם כשסו' פר משיב על דברי ביקורת על יצירתו, כך אין פגם בתגובת תיאטרון לביקורת עליו. אבל בארץ התקבלה אתיקה מיקצועית מעו' קמת בין המבקרים, לפיה אין מבקר אחד מתחכם עם חברו ולפיה אסור לתיאטרון לחזות את דעתו על הביקורת.

ויינברג

... איני מקבל את הטאבו שהטילו על ביקורת התיאטרון בארץ. לדעתי דין ביקורת תיאטרון כ' דין ביקורת ספרו' תית, וכשם שא לא מוצאים פגם כשסו' פר משיב על דברי ביקורת על יצירתו, כך אין פגם בתגובת תיאטרון לביקורת עליו. אבל בארץ התקבלה אתיקה מיקצועית מעו' קמת בין המבקרים, לפיה אין מבקר אחד מתחכם עם חברו ולפיה אסור לתיאטרון לחזות את דעתו על הביקורת.

... איני מקבל את הטאבו שהטילו על ביקורת התיאטרון בארץ. לדעתי דין ביקורת תיאטרון כ' דין ביקורת ספרו' תית, וכשם שא לא מוצאים פגם כשסו' פר משיב על דברי ביקורת על יצירתו, כך אין פגם בתגובת תיאטרון לביקורת עליו. אבל בארץ התקבלה אתיקה מיקצועית מעו' קמת בין המבקרים, לפיה אין מבקר אחד מתחכם עם חברו ולפיה אסור לתיאטרון לחזות את דעתו על הביקורת.

... איני מקבל את הטאבו שהטילו על ביקורת התיאטרון בארץ. לדעתי דין ביקורת תיאטרון כ' דין ביקורת ספרו' תית, וכשם שא לא מוצאים פגם כשסו' פר משיב על דברי ביקורת על יצירתו, כך אין פגם בתגובת תיאטרון לביקורת עליו. אבל בארץ התקבלה אתיקה מיקצועית מעו' קמת בין המבקרים, לפיה אין מבקר אחד מתחכם עם חברו ולפיה אסור לתיאטרון לחזות את דעתו על הביקורת.

... איני מקבל את הטאבו שהטילו על ביקורת התיאטרון בארץ. לדעתי דין ביקורת תיאטרון כ' דין ביקורת ספרו' תית, וכשם שא לא מוצאים פגם כשסו' פר משיב על דברי ביקורת על יצירתו, כך אין פגם בתגובת תיאטרון לביקורת עליו. אבל בארץ התקבלה אתיקה מיקצועית מעו' קמת בין המבקרים, לפיה אין מבקר אחד מתחכם עם חברו ולפיה אסור לתיאטרון לחזות את דעתו על הביקורת.

יו האמנותי של התיאטרון הישראלי ועל מניעת טשטוש גבולות מוחלט בין בידור קל לבין תיאטרון אמנותי. אם גמזו יכול באותו חודש ובאותו שבוע להוציא ביקור' רות סופרלאטיביות על הצגות בידור משע' שעות ומזחחות ולשבת אותן בלי סייגים מבלי להזכיר במלה אחת את משקלן ה' סגולי, ומצד שני, לבקר בסגנון שחצני הצגה כמו פונדק הרוחות, מבלי להזכיר במלה אחת שמרחב השיפוט כאן הוא אמנותי, בניגוד למופע הבידור, הרי הוא מסייע בכך בידועין בכיוון דעת הקהל לקראת הבידור הבלתי-אמנותי.

„קולו בענין זה יש לו משקל רב, וזה לא במעט בשל העמדה הצבורית שניתנה לו בשטחי אמנות שונים ורבים ולא בשטח התיאטרון בלבד. ודחקא משום שניתן לו

שואל כאילו בתמימות ד'ר גמ' זו. המבקר הוותיק טרב השבוע להגיב על ההתקפות שניתכו עליו לרוב.

מעמד לא של מבקר, אלא של מוסד בעל סמכות, יש חשיבות צבורית יתרה לתפקיד השלילי שהוא ממלא בעיצוב דעת הקהל בנוגע לאמנות התיאטרון.

בהיסטוריה הארוכה שלו כמבקר, לא היתה זו הפעם הראשונה שד'ר גמזו מצא את עצמו מותקף בשל ביקורת שכתב. בזמנו כתב גמזו על הזמרת מינה ברן ש' הופיעה בלי-הלינו שהיא רצחה את השיר לביבות של אלתרמן. בתגובה תקף בעלה של אותה זמרת, קצב במקצועו, את גמזו ברחוב, סטר לו, השכיבו על הארץ ודרך עליו במשפט שניהל גמזו נגדו הוא זכה בפיוציים סמליים.

בפעם אחרת היה זה הצייר פרנקל שהיכה את גמזו בפומבי בשל ביקורת שכתב על ציוריו. כי מתחילת דרכו כמבקר, הצליח הד'ר גמזו להציב לעצמו מעמד של בר' אוריין בתחום הביקורת האמנותית, אולי בשל העובדה שפשוט לא היו מבקרים אח' רים ברמתו.

... איני מקבל את הטאבו שהטילו על ביקורת התיאטרון בארץ. לדעתי דין ביקורת תיאטרון כ' דין ביקורת ספרו' תית, וכשם שא לא מוצאים פגם כשסו' פר משיב על דברי ביקורת על יצירתו, כך אין פגם בתגובת תיאטרון לביקורת עליו. אבל בארץ התקבלה אתיקה מיקצועית מעו' קמת בין המבקרים, לפיה אין מבקר אחד מתחכם עם חברו ולפיה אסור לתיאטרון לחזות את דעתו על הביקורת.